

ztratil-li tu leceos ze sil intuitivně tvárných, ze své epické pohody a ze svého nádherného epického nervu, — otázka, na niž budoucnost jistě neodpoví záporně. Stačí přečísti si jen úvod k Vlajkám v městě i v přístavě, aby bylo patrné, jaký nádherný a mohutný epik žil a — zmizel později v Björnsonovi; v poslední době utekla se jeho naivní tvůrčí síla básnická, jeho síla názorové plnosti a bezesporné jistoty do některých povídek. . . tam musí se hledati Björnson básník, a ne v dílech ušlechtilosti z programu, jako je Laboremus. O veliký dramatický styl bojoval v dvoudílném dramatu Nad naši sílu, v prvním díle mnohem úspěšněji než v díle druhém.

Překlady literárních efemer

zaplavují nás den ze dne výše. Z desíti archů beletrie, které se tisknou českým jazykem, snad až desátý jest původní česká práce. To jsou poměry prostě pokořující; v žádném národě nepřekládá se poměrně tolik, v žádné zdravé literatuře není toho nepoměru mezi pracemi přeloženými a původními, jako v žádném národě nepřechte se poměrně tolik knih v cizích jazycích napsaných jako u nás. Nyní počínají již nakladatelé vydávati hned sebrané spisy cizích autorů. Vychází česky celý Kipling, celý Maupassant, celý Arcybašev. Quos vult perdere Jupiter, dementat. . . Cosi z tohoto bědného otročího šilenství zmitá již dávno českým duchovním hospodářstvím nebo lépe nehospodářstvím. Znáám dobře literární cenu na příklad Maupassantovu, a proto mohu klidně říci, že stačila nám úplně z jeho povídek, řeknu, třetina — jsem-li již benevolentní. Překládat a číst všechny jeho povídky, všechna jeho díla jest zbytečné: jsou mezi nimi práce slabé, psané z potřeby dne pro potřebu dne. A mnohem, mnohem příkrěji jest třeba odsouditi mediokritu, jako jest Arcybašev, která se k nám dostává mediem Německa, v mnohém tak banálně spřízněného s námi.

Roda-Roda

jest jiná banalita, která se k nám dere okny dveřmi. Nemůžeš vzít v poslední době do rukou časopisu, abys v něm nenalezl překladu z buršikosních obhroublostí a trivialních vtipů tohoto rakouského exoficiera; ano, jsou i české listy, které si objednávají u něho původní příspěvky! Ve Francii, v Anglii i v Německu samém jsou tuety satiriků a karikaturistů mnohem výraznějších, hlubších, cennějších — těch není pro nás. Ale Roda-Roda! To jest něco jiného. Tu jest pouto banálnosti, a to poutá a váže přes vody, přes hory — a nie ho nerozváže. Doch wenn wir uns im Kote fanden, da verstanden wir uns gleich!

Artuš Drtil: Jiří Mahen

Studie Drtilova o díle p. Mahenově zůstala torsem a tak vydává ji také pietně p. Plaček; i tak potvrzuje knížka ta, co jsem řekl nedávno na tomto místě o bystrosti a soudnosti zemřelého mladého kritika, a oživuje lítost z jeho ztráty.

Rousseauova Emila čili O vychování

vyšel právě díl první v Knihovně pedagogických klasiků, vydávaných nákladem Dědictví Komenského, v pěkné úpravě a v dokonalém překladě pp. Rudolfa Brejchy, dra Jaroslava Nováka a Milana Svobody. Rousseau jest jen zkratkou pro celou duchovou revoluci, která není nikterak dožita dnes ještě, ano jest dnes aktuálnější než kdy jindy; nedávné boje o Rousseaua ve Francii ukazují, že tu jde o bolestný problém, s nímž musí se každý vypořádati at tak, at onak. Polovici české knihy zaujímá obšírná 171 stránková studie o Rousseauovi z pera jednoho z překladatelů, dra Jaroslava Nováka, studie velmi bohatá, vyčerpávající celou kritickou literaturu odbornou, práce velmi dobře informovaná, obzíravá, samostatná a výrazná často v úsudku i velmi dobře psaná. Mile překvapil mne na př. správný soud páně Novákův o knize Julesa Lemaître, kterému nemohou jiní rousseauovci přijít na jméno.

V posledním čísle Čechische Revue

odpovídá prof. Kraus na mou výtku ze 7. čísla t. l. Čechische Revue nemůže prý se vzdát zcela práva na kritiku. Ale toho od ní také nikdo nežádá a nejméně já! Prof. Kraus nečetl patrně dosti pozorně mé glossy; nevytýkám listu, že přináší kritiku, nýbrž že přináší kritiku *nepravdivou*, pouhou *šikanu*, a ne kritiku. Prof. Kraus měl si prostě zodpovědět, bylo-li *pravda*, co psal p. Kamper o scénování Valdštýna v Národním divadle, nebo *nepravda*; to rozhodnout si není nic obtížného. Já opakuji zde jen, že co napsal p. Kamper do Čechische Revue, žádná opravdová kritika *nebyla*; proti opravdové kritice nikdy bych nevystoupil; ona jest mně právě částí těch tužeb, snah a přání, v jichž prostředkování vidím úkol Čechische Revue.

Friedricha Schillera Vybrané básně

vyšly v překladě J. Kamenářové v Laichtrově Žni z literatur. Pan Kamenář jest jistě překladatel nadaný, který má smysl pro básnické slovo české i pro verš český a dal do služeb schillerovských mnoho pile, lásky i taktu, a přece — marné zapírání — není z četby jeho knížky opravdové básnické radosti; nešlehá z ní nic, nechvěje se nad ní nic, co se podobá básnickému fluidu. Čteme korektní suché, rozumné a rozšafné strofy pečlivě zřymované — voilà tout —. V čem je vada? Na kom vina? Myslím prostě v tom, že Schillerův čas již minul. Jeho epika a lyrika nemůže nic dát již dnešnímu stupni našeho vývoje básnického: nemá pro nás živého zájmu. Jest to jen mrtvý čítankový repertoár; a doutná-li snad někde ještě živá jiskra, ve škole v mládí zasypali nám ji jistě popelem svých pitvorných výkladů a rozkladů gramatických, estetických a moralistických, takže dnes neprocítíš zde nic než nudu a lhostejnost. Ale jsou jiní básníci němečtí, kteří žijí posud životem opravdu živým, v nichž jsou síly, které mohou nám něco říci, které mohou vybavití ukryté síly *naše*, — těm měl by věnovat svůj talent a svou lásku p. Kamenář. Je